

Stichting Autoriteit Financiële Markten
De Nederlandsche Bank N.V.

Oktober 2020

Consultatie Handhavingsbeleid

Feedback statement van de AFM en DNB

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inleiding

Marktpartijen hebben de gelegenheid gehad om tussen 20 januari 2020 en 2 maart 2020 te reageren op de voorgenomen actualisatie van het handhavingsbeleid van de Stichting Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank N.V. (hierna: de AFM en DNB). De AFM en DNB willen graag benadrukken dat deze wijziging van het handhavingsbeleid geen volledige herziening betreft.

De toezichthouders hebben vijf consultatiereacties ontvangen:

1. Eurius / Finnel;
2. EY;
3. Nederlandse Vereniging van Banken;
4. Pensioenfederatie;
5. Verbond van Verzekeraars

In dit feedback statement worden kernpunten uit de ontvangen reacties beknopt en puntsgewijs weergegeven alsmede een reactie van de toezichthouders hierop. Op basis hiervan is het handhavingsbeleid op onderdelen verder verduidelijkt. Dit wordt in dit document nader uiteengezet. Ook waar een ontvangen consultatiereactie niet tot een aanpassing van het handhavingsbeleid heeft geleid, lichten de toezichthouders dit – soms met een verduidelijking van de relevante context - toe. De AFM en DNB waarderen het zeer dat de indieners de gelegenheid hebben genomen voor hun constructieve bijdragen om zo de kwaliteit en uitvoerbaarheid van het handhavingsbeleid te versterken.

Reactie per onderwerp

Algemeen

Nederlandse Vereniging van Banken	Het is gewenst dat nader wordt verduidelijkt waarom het beleid gewijzigd wordt en wat de verschillen zijn tussen het huidige en toekomstige beleid, zodat het voor instellingen makkelijker is om waar noodzakelijk wijzigingen intern te verwerken. Ook is het gewenst dat nader wordt verduidelijkt hoe deze wijzigingen zich verhouden tot de ad hoc wijzigingen/aanvullingen die in publicaties van de toezichthouders sinds 2008 zijn vermeld.
Verbond van Verzekeraars	Wij missen een toelichting op de wijzigingen die zijn doorgevoerd in dit handhavingsbeleid.
Eurius/Finnel	Het handhavingsbeleid is verder geëvolueerd maar niet wezenlijk veranderd of uitgediept. Dit werpt de vraag op of het niet wenselijk zou zijn het handhavingsbeleid enigszins verder uit te diepen zodat het meer toekomstbestendig wordt.

Reactie van de AFM en DNB

De toezichthouders hebben de taak toe te zien op de naleving van de financiële wet- en regelgeving. Om die naleving te realiseren hebben de toezichthouders wettelijke bevoegdheden en handhavingsinstrumenten toebedeeld gekregen. Voor de inzet van deze handhavingsinstrumenten hebben de toezichthouders handhavingsbeleid geformuleerd, dat aansluit bij (de doelstellingen van) de financiële wet- en regelgeving en voortbordurt op het handhavingsbeleid uit 2008. Dit laatste is met dit handhavingsbeleid geactualiseerd om zo beter aan te sluiten bij het op een aantal onderdelen gewijzigde wettelijk kader (bijv. beboeting van feitelijk leidinggevend en openbaarmaking van bestuurlijke sancties) en de huidige toezichtpraktijk van beide toezichthouders. Het handhavingsbeleid bevat daarmee een actueel en algemeen kader voor de inzet van handhavingsinstrumenten door de toezichthouders. Het handhavingsbeleid bevat een vastlegging van de reeds gangbare en bestendige praktijk en wijzigt niet de wettelijke normen die op de onder toezicht staande instellingen van toepassing zijn. Een verdere, materiële revisie is momenteel niet voorzien. De belangrijkste wijzigingen in het handhavingsbeleid zijn als volgt: (i) uitbreiding van het beschreven reguliere toezicht in §2; (ii) duidelijker onderscheid in §3 en §4 tussen uitgangspunt, ook wel een 'vertrekpunt', en factor, ook wel een 'medebepalend element' in de concrete casus; (iii) korte toevoeging in §3 over: keuze tussen informele en formele maatregelen en beboeten van instellingen en feitelijk leidinggevend; (iv) toevoeging van een aparte informatieve paragraaf (§5) over openbaarmaking gezien de uitbreiding van het openbaarmakingsregime in verschillende toezichtwetten ten opzichte van 2008. Andere publicaties en uitingen van de toezichthouders over toezicht en handhaving bieden veelal nader inzicht in de wijze waarop de toezichthouders omgaan met bepaalde wettelijke bevoegdheden in een specifieke situatie. Deze publicaties en uitingen dienen steeds in samenhang met het (algemene) handhavingsbeleid gelezen te worden. De ontvangen consultatiereacties leiden niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Doel

Eurius/Finnel	Doel van het beleid lijkt met name informatief, zonder een duidelijke indicatie te geven hoe in een concrete zaak al dan niet wordt gehandhaafd. Hierbij wordt ook opgemerkt dat het lastig is het handhavingsbeleid vergaand imperatief te maken, waarbij tegelijkertijd wordt gepleit voor meer indicatief maken van het beleid, door bijv. andere beleidsuitingen en evt. intern beleid te integreren in het handhavingsbeleid. Een doel van het handhavingsbeleid zou moeten zijn dat het enige rechtswaarborgen creëert voor de justitiabelen.

Reactie van de AFM en DNB

Het handhavingsbeleid is bedoeld om inzicht te geven in de uitgangspunten en factoren die voor de toezichthouders van belang zijn bij het bepalen van de inzet van handhavingsinstrumenten. Met dit algemene, niet complexe kader beogen toezichthouders om enerzijds aan derden, waaronder aan ondertoezichtgestelden, houvast te bieden over deze inzet en anderzijds de benodigde ruimte te laten om per situatie te beoordelen welk handhavingsinstrument het meest effectief en passend is. Kern blijft dat de inzet van handhavingsinstrumenten maatwerk is. Er wordt steeds aan de hand van de beschreven uitgangspunten en factoren een afweging gemaakt met het oog op de feiten en omstandigheden van het specifieke geval. Daarbij onderkennen de toezichthouders de op hun rustende verantwoordelijkheid, die bestaat uit een zorgvuldige afweging en motivering van besluiten die passen binnen de kaders van het toezichtrecht. Een uitwerking van concrete invulling in specifieke situaties valt zodoende buiten het bestek van het handhavingsbeleid en zal diens neerslag blijven krijgen in de daarop (mede)gebaseerde informele en formele maatregelen. De ontvangen consultatiereactie leidt op dit onderdeel niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid.

Europees kader

Nederlandse Vereniging van Banken	Het is gewenst dat nader wordt verduidelijk hoe DNB en de AFM omgaan met handhavingsbevoegdheden die mede aan Europese toezichthouders zijn toegekend.
Pensioenfederatie	Het is gewenst dat nader wordt verduidelijkt of EIOPA-richtsnoeren en/of andere Europese ontwikkelingen eveneens binnen de geldende kaders voor toezicht en handhaving vallen, en zo ja, op grond waarvan. Als dat het geval is, is het eveneens gewenst dat nader wordt verduidelijkt wat de juridische status is van EIOPA-richtsnoeren.

Reactie van de AFM en DNB

Voor zover handhavingsbevoegdheden alleen zijn toegekend aan Europese toezichthouders, geldt dat het niet op de weg van de AFM en DNB ligt om inzicht te bieden in de wijze waarop Europese toezichthouders uitvoering geven aan hun wettelijke bevoegdheden. Dat laat onverlet dat door de ontwikkelingen op Europees niveau het Europese kader van toenemende betekenis is voor de wijze waarop de AFM en DNB hun toezichtstaken uitoefenen. Hierbij spelen de European Supervisory Authorities (hierna: ESA's) een belangrijke rol. De toezichthouders oefenen het toezicht uit met inachtneming van de richtsnoeren en aanbevelingen (ook wel: guidelines and recommendations) van de ESA's, zoals EBA, EIOPA, en ESMA¹. Richtsnoeren en aanbevelingen zetten het standpunt van een ESA uiteen over de toepassing van het recht van de Europese Unie op een bepaald gebied en laten zien hoe de betreffende ESA passende toezichtpraktijken in het Europees Stelsel voor Financieel

¹ EBA: Europese Bankautoriteit (European Banking Authority); EIOPA: de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (European Insurance and Occupational Pensions Authority); en ESMA: Europese Autoriteit voor effecten en markten (European Securities and Markets Authority).

Toezicht (ESFS) ziet. De EIOPA richtsnoeren geven nadere toelichting op de toezichtsnormen en dienen door nationale toezichthouders te worden toegepast in hun toezichtpraktijk (via een zogenaamde comply-or-explain procedure). Deze implementatie heeft DNB verricht middels de 'Beleidsregel toepassing Europese toezichthoudende autoriteiten Wft 2019', waarin per richtsnoer is opgenomen wat de grondslag daarvan is in de richtlijn of verordening en wat de grondslag daarvan is in de wet of lagere regelgeving. De AFM heeft op haar website² een overzicht gepubliceerd van de richtsnoeren en aanbevelingen, die worden toegepast in het toezicht. Naar aanleiding van de ontvangen consultatiereacties is dit in paragraaf 1 van het handhavingsbeleid verduidelijkt.

Informele handhaving

Nederlandse Vereniging van Banken	Het is gewenst dat meer inzicht wordt geboden in hoe de toezichthouders informele handhaving inzetten.
Verbond van Verzekeraars	Gegeven het belang van informele handhavingsmaatregelen in de toezichtpraktijk is dit onderwerp onderbelicht. Onder meer ten aanzien van de rechtsbescherming tegen informele handhaving, alsook in hoeverre informele maatregelen worden opgelegd ter zake van wenselijk gedrag, en of waarschuwingen kwalificeren als een besluit als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht.
Eurius/Finnel	In het ter consultatie voorgelegde beleid wordt handhaving tamelijk restrictief uitgelegd, in de zin van niet gedogen. Een moderne benadering van handhaving brengt naar ons inzicht mee dat de toezichthouder mogelijkheden creëert om flexibel te acteren en de overtreder een zekere invloed te geven op de wijze van handhaving.
EY	Wij pleiten er nadrukkelijk voor om in het beleid tot uitdrukking te brengen dat er een fase voorafgaat aan handhaving en inzet van handhavingsinstrumenten. Er wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat het doel (normconform gedrag) ook zonder het inzetten van handhavingsinstrumenten kan worden bereikt.

Reactie van de AFM en DNB

In paragraaf 2 van het handhavingsbeleid wordt reeds ingegaan op het reguliere toezicht. In ieder geval is dit reguliere toezicht preventief. Als het nodig is volgt interventie. Niet elke overtreding van de financiële wet- en regelgeving leidt tot de inzet van een formeel handhavingsinstrument. Ook informele maatregelen, waarbij normoverdracht plaatsvindt door middel van een gesprek of (waarschuwing)sbrief, spelen een belangrijke rol in de handhavingspraktijk van de toezichthouders. Informele handhavingsinstrumenten zijn maatregelen die - in tegenstelling tot formele maatregelen - niet expliciet in de wet worden genoemd. Dat laat onverlet dat de toezichthouders ook enkel informele maatregelen kunnen inzetten wanneer bij een instelling een overtreding is geconstateerd. Of de toezichthouders formeel danwel formeel optreden zal altijd afhangen van de omstandigheden van het geval en van de weging van de factoren die daarbij een rol spelen. Naast ernst en duur van de overtreding wegen de toezichthouders ook de mate van verwijtbaarheid en de mate van compliance-gerichtheid van de overtreder. Dit is steeds maatwerk. Tegen de inzet van een informele maatregel staat - in tegenstelling tot de inzet van een formele maatregel - géén bezwaar en beroep open. Een waarschuwingbrief is

² <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/esa-richtsnoeren-bu>

niet gebaseerd op een wettelijk voorschrift en is in het financieel toezichtrecht geen voorwaarde voor het toepassen van een wettelijke sanctie bevoegdheid, waardoor een waarschuwingsbrief niet als besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht kwalificeert. Naar aanleiding van de verkregen consultatiereacties is de inzet van informele handhaving verduidelijkt in paragraaf 2 van het handhavingsbeleid.

Gedrag en cultuur

Nederlandse Vereniging van Banken	Het is wenselijk dat helder wordt welke algemeen erkende en wettelijk bindende kaders ten aanzien van gedrag en cultuur een rol spelen bij de handhaving.

Reactie van de AFM en DNB

Het toezicht op governance, gedrag en cultuur is verspreid - en veelal gelaagd - verankerd in de financiële wet- en regelgeving, waarop de toezichthouders toezicht houden. Deze normen zien op het gedrag binnen onder toezicht staande instellingen, de cultuuraspecten en de organisatorische inrichting (governance) die dat gedrag kunnen beïnvloeden. Meer specifiek en zonder uitputtend te willen zijn geldt dat het gedragstoezicht op financiële ondernemingen van de AFM is gebaseerd op Deel 4 van de Wft. De daarin neergelegde bepalingen zijn nader uitgewerkt in het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft en in de Nadere regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft. Ook gelden enkele Europese richtlijnen.³ Het gedragstoezicht op financiële markten is uitgewerkt in deel 5 van de Wft en in een aantal algemene maatregelen van bestuur. Wederom zonder uitputtend te willen zijn, beschouwt DNB met name aan de hand van het in de artikelen 3:10 en 3:17 van de Wet op het financieel toezicht neergelegde kader, en nader uitgewerkt in het Besluit prudentiële regels Wft, in hoeverre onder toezicht staande instellingen een adequaat beleid voeren en beschikken over een zodanige inrichting van de bedrijfsvoering dat een beheerste en integere uitoefening van het bedrijf is gewaarborgd.⁴ Naast voormelde wettelijke kaders, bestaan er ook algemeen aanvaarde normen, beginselen en richtsnoeren op het gebied van governance, gedrag en cultuur, die de toezichthouders relevant achten bij hun taakuitoefening.⁵ De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Open normen

Verbond van Verzekeraars	Dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen handhaving voor gesloten en open normen, komt ons onjuist voor. Verder wordt nog opgemerkt dat ook bij gesloten normen een motiveringsplicht geldt waarom in het concrete geval sprake is van een overtreding. Het huidige handhavingsbeleid is op dit punt niet geheel duidelijk.
EY	Het kenmerk van open normen is dat zij tot verschillende invulling kunnen leiden. Dat de AFM tot een andere invulling van de norm komt dan de onder toezicht staande instelling wil niet zeggen dat de onder toezicht staande instelling bewust een niet toereikende uitwerking heeft gegeven dan wel dat de uitwerking van de open norm onredelijk was.

Reactie van de AFM en DNB

³ Onder andere de AIFMD en MiFID II.

⁴ Er gelden nog andere wettelijke grondslagen. Voor pensioenfondsen bijvoorbeeld in de artikelen 33 en 143 van de Pensioenwet en voor trustkantoren bijvoorbeeld in artikel 14 van de Wet toezicht trustkantoren 2018. Daarnaast gelden er ook Europeesrechtelijke kaders, zoals bijvoorbeeld voor verzekeraars in artikel 258 e.v. van de Gedelegeerde Solvency II Verordening.

⁵ Zoals bijvoorbeeld de EBA Guidelines on internal governance, de Joint ESMA/EBA Guidelines on the assessment of the suitability of members of the management board and key function holders, de EIOPA Guidelines on the system of governance, de Basel Committee's Corporate Governance Principles for banks (BCBS/BIS Principles), het Burgerlijk Wetboek (boek 2), de Code Pensioenfondsen en de Corporate Governance Code.

Uitgangspunt is dat overtreding van een open of gesloten norm geen verschil maakt voor het handhavend optreden, namelijk dat in beginsel normconform gedrag wordt afgedwongen door de inzet van handhavingsinstrumenten. Wel vraagt handhaving van open normen om een uitgebreidere motivering waarmee moet worden aangetoond dat de open norm is overtreden, terwijl bij gesloten normen voor wat betreft de motivering soms kan worden volstaan met een verwijzing naar de overtreden bepaling. Dat laat onverlet dat in beide gevallen dus een motiveringsplicht voor de toezichthouders geldt. Ter illustratie, de overtreding van een gesloten norm (bijvoorbeeld inhoudende dat instellingen een bepaalde rapportage op een bepaalde datum dienen in te leveren of een bepaalde vermelding op hun website moeten opnemen) is vrij eenduidig vast te stellen. Enkel de vaststelling van het ontbreken van de wettelijk verplichte handeling en de verwijzing naar de wettelijk norm kunnen voldoende zijn ter vaststelling van de overtreding. Bij overtreding van wettelijke normen die meer ruimte bieden voor eigen interpretatie volstaat een enkele verwijzing naar de handeling en de norm in de regel niet en is een nadere motivering vereist om de overtreding te kwalificeren. Daarbij richten de toezichthouders zich op de ratio, de essentie en zijn zij scherp op de randvoorwaarden die de wet heeft gesteld. Daarnaast wordt op basis van de relevante omstandigheden en belangen, aan de hand van de factoren, per situatie beoordeeld welk instrument het meest effectief en passend is, waarbij de toezichthouders het al dan niet beschikbaar zijn van guidance over de open norm kunnen meewegen. Naar aanleiding van de verkregen consultatiereacties is dit onderdeel verduidelijkt in paragraaf 3 van het handhavingsbeleid.

Compliance-gerichtheid

Verbond voor Verzekeraars	In het handhavingsbeleid wordt compliance-gerichtheid aangehaald zonder dit begrip duidelijk in te vullen. Zo kan in de praktijk hierover verschil van inzicht (blijven) bestaan.

Reactie van de AFM en DNB

De compliance-gerichtheid is een factor die de toezichthouders (mede) wegen om te kunnen bepalen welk handhavingsinstrument ingezet wordt in het geval van een geconstateerde overtreding bij een onder toezicht staande instelling. Het inzetten van een handhavingsinstrument is namelijk nooit een automatisme. De toezichthouders beoordelen, aan de hand van een afweging van alle relevante feiten en omstandigheden van het betreffende geval, óf een handhavingsinstrument wordt ingezet en, zo ja, welk instrument passend en geschikt is. Daarbij betrekken de toezichthouders (i) de ernst en duur van de overtreding, (ii) de mate van verwijtbaarheid, (iii) het compliance gericht gedrag van de instelling en (iv) de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. In het kader van de beoordeling van de compliance-gerichtheid bezien de toezichthouders verschillende feiten en omstandigheden. Zonder uitpuittend te zijn en zodoende ter illustratie beoordelen de toezichthouders onder meer in hoeverre de overtreder uit eigen beweging de overtreding heeft gestaakt en/of gemeld alsook wat de 'tone at the top' is. De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Deskundigen

Eurius/Finnel	Wij zouden verwachten dat met de toenemende complexiteit van de financiële sector, het toezicht en de handhaving ook zou kunnen worden nagedacht over de mogelijkheid van het inschakelen van kennis van buiten de organisatie, niet alleen bij toezicht maar ook bij handhaving. Wij zouden menen dat in meer complexe handhavingszaken de inzet van specifieke deskundigen soms wenselijk kan zijn.

Reactie van de AFM en DNB

De toezichthouders hebben verschillende instrumenten tot hun beschikking om de toezichtregelgeving te handhaven en op basis waarvan een ondertoezichtgestelde externe expertise moet inroepen. Zo is één van die instrumenten het geven van een aanwijzing, waarbij ter versterking van de effectiviteit van een aanwijzing de toezichthouders in de gedragslijn in sommige gevallen kunnen voorzien in een externe validatie door een onafhankelijke, deskundige partij. Hierbij betrekken de toezichthouders onder meer de ernst en aard van de overtredingen, de mate waarin deze aan de overtreder kan worden verweten, alsook de omstandigheden waaronder een overtreding is gepleegd en voortduurt. Ook het gedrag van de overtreder (compliance-gerichtheid) kan hierbij een rol spelen. Het is de ervaring van de toezichthouders dat de inzet van dit instrument er toe leidt dat sneller normconform gedrag wordt bereikt door de ondertoezichtgestelde. Met name de specifieke deskundigheid van de betrokken externe partij draagt daaraan bij. Een ander voorbeeld van een handhavingsinstrument waarbij externe expertise een belangrijke rol inneemt, is het benoemen van een curator bij een financiële onderneming. De curator beschikt over specifieke deskundigheid en brede ervaring. Dit wordt veelal in de benoemingsopdracht betrokken. Naast dat de toezichthouders instrumenten hebben om de externe expertise bij ondertoezichtgestelden te verstevigen, zijn de toezichthouders natuurlijk ook zelf gericht op het verwerven van kennis en inzichten van buiten de organisatie over handhaving om zo zichzelf continu te verscherpen en te verbeteren. De toezichthouders maken onder meer deel uit van (inter)nationale netwerken van toezichthouders, zoals bijvoorbeeld het Markttoezichthoudersberaad. Zo verkrijgen zij meer inzicht en vergroten zij hun expertise omtrent aan handhaving gerelateerde vraagstukken. Deze kennis is van nut bij de dagelijkse toezicht- en handhavingspraktijk om zo de effectiviteit daarvan te blijven vergroten. Ten slotte schakelen toezichthouders in sommige gevallen ook externe (juridische) expertise in om te ondersteunen bij uitvoering van toezicht en (complexe) handhavingsprocedures. De ontvangen consultatiereactie leidt op dit onderdeel niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid.

Status Q&A's

Pensioenfederatie	Het is gewenst dat nader wordt verduidelijkt hoe met name Q&A's bij het toezicht en de handhaving worden betrokken.

Reactie van de AFM en DNB

Handhavingsinstrumenten strekken in beginsel tot naleving van wettelijke voorschriften. Bij handhaving van een wettelijke verplichting kunnen Q&A's wel een rol spelen, maar niet als grondslag voor handhaving. De Q&A's van de toezichthouders verduidelijken de verschillende wettelijke verplichtingen en bieden handvatten voor de implementatie van deze verplichtingen. Deze documenten dienen daarom steeds in samenhang gelezen te worden met de wettelijke verplichtingen. Een Q&A is geen juridisch bindend document of beleidsregel als bedoeld in artikel 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht en heeft of beoogt geen rechtsgevolg. Met andere woorden: de Q&A's of andere verduidelijkende documenten, zoals leidraden en interpretaties, komen niet in de plaats van wet- en regelgeving en beleids- of toezichthouderregelingen op dit gebied. De voorbeelden die in deze documenten worden gegeven zijn niet uitputtend. Wel vormen zij een handreiking en geven daarmee inzicht in de uitleg en toepassing van de wettelijke verplichtingen door de toezichthouders in de praktijk. Naar aanleiding van de verkregen consultatiereacties is het voorgaande verduidelijkt in paragraaf 2 van het handhavingsbeleid.

AVG

Nederlandse Vereniging van Banken	Als sprake is van handhaving ten aanzien van natuurlijke personen, maak dan helder hoe bij deze handhaving de normen uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) worden meegewogen.

Reactie van de AFM en DNB

De toezichthouders verwerken bij de uitvoering van hun taken, waaronder handhaving, persoonsgegevens. De toezichthouders behandelen de persoonsgegevens die zij verwerken met grote zorgvuldigheid in overeenstemming met de AVG. Om het toezicht op de naleving van de regelgeving te kunnen uitvoeren, mogen persoonsgegevens worden verwerkt. Uitgangspunt hierbij is dat alleen persoonsgegevens worden verwerkt als dat noodzakelijk is voor de toezichttaak van de toezichthouders. Beide toezichthouders hebben separaat een privacy verklaring op hun website gepubliceerd waarin zij toelichten waarom de toezichthouders persoonsgegevens verwerken en hoe zij dit doen. De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Schikkingsmogelijkheid

Eurius/Finnel	Wij moedigen het aan als AFM en DNB de wijziging van het handhavingsbeleid zouden aangrijpen om nieuw leven te blazen in het verkennen van een formele schikkingsmogelijkheid of vergelijkbare alternatieve afdoeningsvorm.

Reactie van de AFM en DNB

Het verkennen van een formele schikkingsmogelijkheid of vergelijkbare alternatieve afdoeningsvorm heeft de (hernieuwde) aandacht van de AFM. Dit onderwerp leent zich op dit moment niet voor vastlegging in het onderhavige handhavingsbeleid, omdat het handhavingsbeleid een vastlegging is van de reeds gangbare en bestendige toezichtpraktijk. Dit laat onverlet dat toezichthouders afhankelijk van de omstandigheden van het geval en van de weging van alle factoren, waarvan de compliance-gerichtheid een vast onderdeel uitmaakt, bepalen welke maatregel of combinatie van maatregelen getroffen wordt. De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Samenwerking Openbaar Ministerie

Eurius/Finnel	Wij zouden menen dat in het handhavingsbeleid van de toezichthouders meer aandacht zou kunnen komen voor de samenwerking tussen toezichthouders en het Openbaar Ministerie (OM) in voorkomende gevallen. Nu wordt geen inzicht geboden in bijvoorbeeld het beleid van toezichthouders rondom het delen van uit toezicht verkregen informatie met het Openbaar Ministerie, het beleid rondom de keuze voor bestuurs- of strafrechtelijke handhaving, en het beleid rondom het afstemmen van elkaars maatregelen indien zowel bestuurs- als strafrechtelijke maatregelen worden genomen.

Reactie van de AFM en DNB

De toezichthouders hebben de mogelijkheid om gevraagd of ongevraagd vertrouwelijke gegevens of inlichtingen, verkregen bij de uitvoering van de hun ingevolge de toepasselijke wet opgedragen taak te verstrekken aan het OM. Voorafgaand aan die verstrekking zal de toezichthouder, met inachtneming van de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen, een afweging maken tussen toezichtbelangen en het belang van gegevensverstrekking aan het OM. Verder hebben de toezichthouders met het OM afspraken gemaakt over de afstemming met betrekking tot de keuze tussen bestuurlijke beboeting of strafrechtelijke sancties bij overtredingen van financiële wet- en

regelgeving die tevens kwalificeren als economisch delict. Deze zijn neergelegd in het 'Convenant ter voorkoming van ongeoorloofde samenloop van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties financiële toezichtpraktijk'.⁶ De toezichthouders en het OM acteren op basis van dit Convenant. De toezichthouders en het OM informeren elkaar op basis van het Convenant omtrent de opgelegde bestuurlijke sancties c.q. voortgang in de strafrechtelijke procedures/lopende onderzoeken. De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid ten aanzien van dit onderdeel.

Integraal publiceren van de consultatiereacties

Nederlandse Vereniging van Banken	Het is gewenst dat de consultatiereacties integraal worden gepubliceerd op de website.
Verbond van Verzekeraars	Wij verzoeken u om in beginsel alle consultatiereacties integraal te publiceren. Dat biedt optimale transparantie en sluit aan bij de praktijk van consultaties van voorgenomen wet- en regelgeving.

Reactie van de AFM en DNB

De reacties van de respondenten zijn in dit feedback statement, dat het gezamenlijk overzicht van de reacties bevat, beknopt weergegeven en van een beantwoording voorzien. Door middel van openbaarmaking van dit feedback statement wordt zichtbaar op welke wijze de reacties uit de consultatie door de toezichthouders zijn betrokken en in hoeverre dit tot aanpassing van het concept-handhavingsbeleid heeft geleid. De reacties worden niet nog separaat gepubliceerd door de toezichthouders. De ontvangen consultatiereactie leidt niet tot aanpassing van het handhavingsbeleid.

⁶ Staatsblad 2009, nr. 665.